

Position Paper

AMvB's Omgevingswet

Het kabinet wil het omgevingsrecht vereenvoudigen met de Omgevingswet. De waterschappen ondersteunen dit voornemen. Met het aannemen van de Omgevingswet door het parlement is hiertoe een belangrijke eerste stap gezet. De nu voorliggende AMvB's - het Omgevingsbesluit, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving - zorgen voor de noodzakelijke nadere invulling van de Omgevingswet. De waterschappen kunnen in grote lijnen instemmen met de voorliggende ontwerp AMvB's, maar hebben nog wel enkele zorgpunten. Die zorgen moeten zijn weggenomen voordat wij volledig kunnen instemmen met deze AMvB's.

Klimaatverandering

Een belangrijke uitdaging waar de waterschappen volop mee bezig zijn, is het anticiperen op klimaatverandering. Een uitdaging die nationaal en internationaal de aandacht heeft en het belang van inwoners en bedrijven direct raakt. Wij vinden dat de Omgevingswet de waterschappen voldoende mogelijkheden moet bieden om de schade en overlast als gevolg van de klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken. Juist in de uitvoeringsregelgeving kan een adequate set aan normen (omgevingswaarden) en instrumenten ervoor zorgen dat er tijdig ingespeeld kan worden op klimaatverandering. Helaas gaat er in de uitvoeringsregelgeving weinig aandacht uit naar dit belangrijke thema.

De waterschappen stellen voor om klimaatverandering en –adaptatie een veel nadrukkelijker plaats te geven in de AMvB's en de bijbehorende toelichtingen. Naar de mening van de waterschappen zijn twee aanpassingen in ieder geval noodzakelijk.

1. Weging waterbelang

In de eerste plaats is een steviger verankering van de weging van het waterbelang (watertoetsproces) van essentieel belang. De waterschappen juichen de borging van het watertoetsproces door middel van een instructieregel in het Besluit kwaliteit leefomgeving toe. Deze instructieregel voorziet er in dat gemeenten in omgevingsplannen rekening moeten houden met de gevolgen voor het beheer van watersystemen. De opvattingen van de waterbeheerder moeten daarbij *betrokken worden*. Dit geldt ook voor provinciale verordeningen en projectbesluiten. Deze instructieregel zou naar de mening van de waterschappen ook moeten zien op omgevingsvisies. Juist bij omgevingsvisies, die strategisch van aard zijn en een lange termijnhorizon kennen, heeft vroegtijdige betrokkenheid van de waterbeheerder grote meerwaarde. Deze omgevingsvisies vormen immers het kader voor de meer operationele programma's en besluiten. Om die reden is in het Bestuursakkoord Water (2011) ook afgesproken een watertoetsproces te doorlopen voor structuurvisies (straks omgevingsvisies).

Met het oog op het anticiperen op klimaatveranderingen is het daarnaast van cruciaal belang dat het wateradvies niet terzijde kan worden geschoven en dat belanghebbende inwoners en bedrijven er kennis van kunnen nemen. Dit voorjaar hebben we opnieuw gezien wat de gevolgen van extreme neerslag lokaal kunnen zijn. Daarom pleiten de waterschappen ervoor dat het wateradvies in het kader van de watertoets doorslaggevend en openbaar wordt. De opvattingen van de waterbeheerder moeten *in acht genomen* worden. Indachtig de adviezen van de OESO over de toekomstbestendigheid van het Nederlandse waterbeheer moet voorkomen worden dat besluiten worden genomen in de ruimtelijke ordening die zodanige gevolgen hebben dat achteraf kostbare maatregelen nodig zijn om wateroverlast te voorkomen of te verhelpen. Met een verplichte en openbare watertoets leveren de verantwoordelijke overheden gezamenlijk de bewijsvoering dat toekomstige generaties geen schade of overlast ondervinden van verkeerde ruimtelijke plannen in het heden.

2. Waterrobuust bouwen

In de tweede plaats is het essentieel dat het belang van waterrobuust bouwen handen en voeten krijgt in de uitvoeringsregelgeving. Wij constateren dat het ontwerp Besluit bouwwerken leefomgeving in dit verband niet verder gaat dan regels te stellen over vochtwerendheid van ruimten met een verblijfsfunctie. Verder zijn in het ontwerp Besluit kwaliteit leefomgeving in dit verband relevante instructieregels opgenomen ten aanzien van het omgevingsplan. Deze zijn erop gericht dat gemeenten in hun omgevingsplan een adequate bescherming van woningen en andere kwetsbare bouwwerken en locaties bewerkstelligen voor wat betreft geur, geluid, externe veiligheid en trillingen. De aspecten wateroverlast en waterveiligheid ontbreken helaas. Met het oog op de klimaatveranderingen vragen de waterschappen niet alleen aandacht voor de bestemmingsfase (locatiekeuze), maar ook voor de inrichtingsfase. Bij de inrichting van een gebied zullen gronden en panden zodanig bouw- en woonrijp gemaakt moeten worden dat water zoveel mogelijk buiten de deur wordt gehouden. Hiervoor is het essentieel dat eisen gesteld worden aan: (a) de inrichting van de locatie van het bouwwerk, (b) de waterdichtheid van het bouwwerk zelf, (c) de te gebruiken bouwmaterialen en (d) de opstelling en locatie van vitale infrastructuur binnen en buiten de bouwlocatie. De waterschappen pleiten dan ook voor het aanscherpen van de bouwregelgeving wat betreft waterrobuust bouwen.

Betrokkenheid waterbeheerder bij indirecte lozingen

Indirecte lozingen (via de riolering) worden in de huidige situatie onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) gereguleerd. De waterbeheerder beschikt nu over een bindend adviesrecht richting het bevoegd gezag, veelal de gemeente. In het ontwerp Omgevingsbesluit is de betrokkenheid van de waterbeheerder geregeld via een (reguliere) advies, waar het bevoegd gezag gemotiveerd van kan afwijken. De waterschappen pleiten voor een directe betrokkenheid bij vergunningverlening van indirecte lozingen door middel van een advies *met instemming*. Het gaat weliswaar nog om een beperkte hoeveelheid vergunningen - als gevolg van de verschuiving naar meer algemene regels - maar wel om de zwaarste categorie indirecte lozingen die op de zuiveringen van de waterschappen terecht komen (end of pipe). Herstel van het zuiveringsproces brengt extreem hoge kosten met zich. Bovendien ontbreekt de kennis en de prioriteit vaak bij gemeenten, waardoor betrokkenheid van de waterbeheerder nogal eens te laat of niet tot stand komt. Een advies met instemming ondervangt dat en doet ook recht aan het bindende karakter van het adviesrecht waarover de waterschappen nu beschikken.